

**Kansalliset OT –keskukset ja näyttöön perustuvat psyko-sosiaaliset menetelmät:
pohdintaa työnjakoon ja tehtäviin liittyen**

VTT, Kehitysjohtaja
Petra Kouvonen

VTT, kehittämispäällikkö ja OT-tutkimuskoordinaattori
Laura Yliruka

itla

Itla toimii sillanrakentajana, koollekutsujana ja tiedon syntetisoijana lasten hyvinvointiin liittyvien päätöksentekijöiden, tutkimusyhteisöjen ja ammattilaisten välillä.

itla

Tavoitteena hyvinvoivat lapset

- Lapsinäkökulman tulee läpäistä **kaikki** julkisen politiikan alueet
- Lasten ja perheiden hyvinvoinnilla täytyy olla **yhdenvertaiset** edellytykset asuinpaikasta riippumatta
- Lasten ja perheiden pitää saada apua **oikeaan aikaan**
- Muutosten tunnistaminen, paikantaminen ja analysoiminen on **edellytys** lasten hyvinvoinnin yhdenvertaisessa kehittämisessä

Näin toimimme:

Tietopohjan rakentaminen

Lasten ja lapsiperheiden hyvinvointia edistävien ja vaikuttavien toimenpiteiden objektiivisen tietopohjan rakentaminen, ylläpitäminen ja levittäminen. Hyvinvointia edistävät toimenpiteet voivat olla työmenetelmiä, ohjelmia, kokeiluja ja palveluita.

Innovaatiotoiminta

Lapsille ja lapsiperheille suunnattuja toimenpiteitä koskevan innovaatiotoiminnan edistäminen (lupaavien käytäntöjen paikantaminen, analysointi, jalostaminen ja levittäminen).

Koulutus

Lasten ja lapsiperheiden hyvinvointia ja kasvua tukevan johtamisosaamisen vahvistaminen lapsipolitiikan päätöksentekijöille suunnatulla koulutuksella sekä näyttöperusteisen toimintatavan vakiinnuttaminen koulutuksen ja konsultaation keinoin alan ammattilaisille.

Näyttöön perustuvien psyko-sosiaalisten menetelmien koordinaatio ja juurruttaminen osana OT –työryhmän työtä

Tavoitteet Työryhmän tavoitteena on arvioida ja tarkentaa:

- 1) Mitä sosiaali- ja terveydenhuollon lasten, nuorten ja perheiden asiakasryhmiä OT-keskustoiminnalla tuetaan suorilla asiakaspalveluilla tai konsultoiden;
- 2) Millainen rooli järjestöjen tuottamilla vaativilla erityispalveluilla sekä valtion ja yksityisten ylläpitämillä koulukodeilla ja kehittyvillä vaativan tason yhdistelmäyksiköillä on osana OT-keskustoimintaa ja sen verkoston toimintaa;
- 3) Miten OT-keskustoiminta kytkeytyy ja toimii yhteen VIP-verkoston kanssa;
- 4) Miten OT-keskustoiminta voidaan kytkeä sote-/maku-uudistuksen yhteydessä kehittyvään maakunnalliseen tutkimus-, kehittämis- ja innovaatio (TKI) –toimintaan;
- 5) Miten näyttöön perustuvien menetelmien koordinaatio ja käyttöön juurruttamisen tuki yhteistyössä ITLAn ja palvelujärjestelmän muiden toimijoiden kanssa toteutetaan;
- 6) Miten toteutetaan työnjako OT-keskusalueiden kesken;

Työnyrkki 6: näyttöön perustuvat menetelmät

Kaikkien työnyrkkien tehtävänä on tarkentaa oman annetun aiheensa osalta asettamispäätöksessä annettuja tehtäviä. Työn pohjana käytetään OT-keskusten aiemman vaiheen valmistelun raporttia (4/2019).

Miten tukea koko palvelujärjestelmää, miten saadaan samaan si-so-te yhteinen etenemään ja vahvistumaan?

- Lisäksi ryhmän tulee tehdä pohjaesitys OT-keskusten välisestä työnjaosta*

Ensimmäisessä vaiheessa työnyrkissä 6. on eroteltu

- *primaaritoimijat* vs. *kuka mukana monisektorisessa* verkostossa, mutta ei itse koordinoiva taho (esim. laki sosiaalialan osaamiskeskuksista, 2001, Valtioneuvoston asetus (582/2017) erikoissairaanhoidon työnjaosta ja eräiden tehtävien keskittämisestä (1.1.2018))
- Mitä *menetelmällä tavoitellaan* (outcome)
- Primaaritoimijan *yhteistyötahot sekä yhteistyömuodot*

Näyttöön perustuvat psyk-sos menetelmillä pääsääntöisesti yo – sairaalat (5 kpl) primaaritoimijoina, mutta implementointi ja kompleksisten ongelmien ratkaisut tarvitsevat muita toimijoita, kuten sosiaalialan osaamiskeskuksia, Itlaa jne.

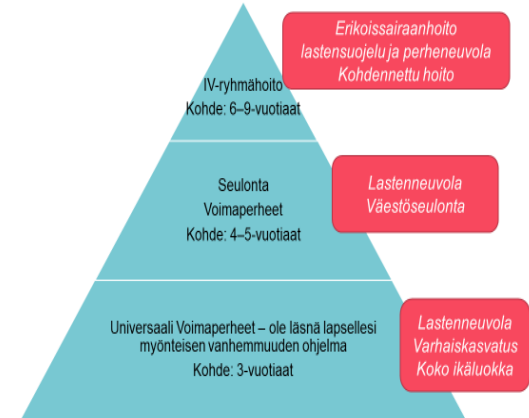
Itla

- on mukana johdon ja toimii ”sillanrakentajana” näyttöön perustuvan työn juurruttamisessa
- on mukana valtakunnallisessa menetelmien arviointityössä (Kasvun Tuki –portaali)
- on mukana valtakunnaallisen näyttöön perustuvan ekosysteemin rakentamisessa Suomeen
- on mukana implementaatiotehtävien ja hyvän implementoinnin kriteerien ja ohjeistusten luomisessa
- mallintaa (primaari) kotipesän kriteerejä TY:n/Varsinaisuuden sairaanhoitopiirin kanssa

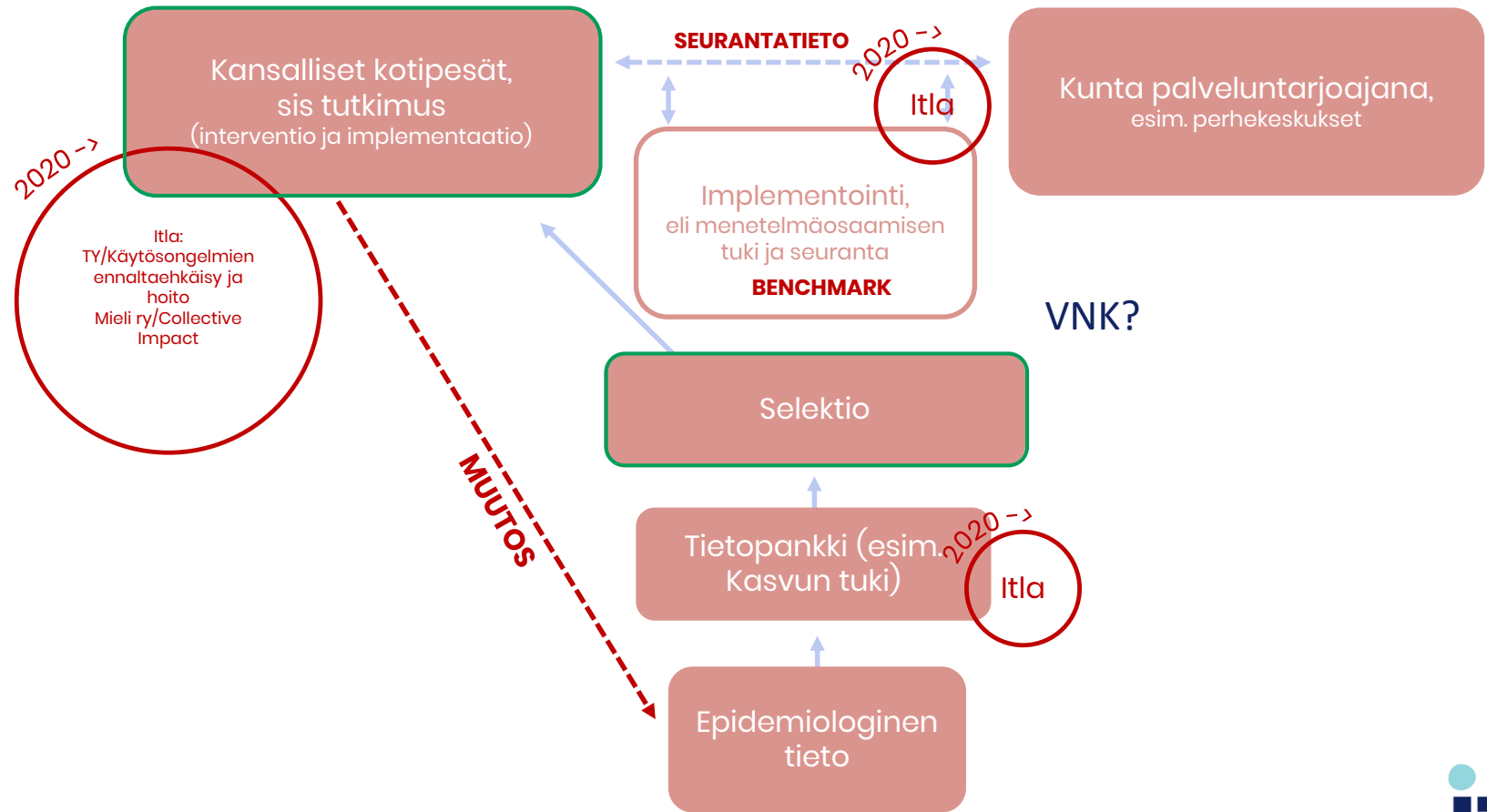
Esimerkki kotipesätyön vahvistamisesta/mallintamisesta 2020-

Itla rahoittaa *lasten käytösongelmien* ennaltaehkäisemiseksi osaamiskeskuskokonaisuuden:

- Esim. Turun yliopiston Lastenpsykiatrian tutkimuskeskuksessa neuvoloissa tarjottavan Voimaperheet- etähoidon, lisäksi mukaan kytketään perinteinen ryhmämuotoinen Ihmeelliset vuodet -menetelmä.
- Mallilla rakennetaan esimerkki vahvasta kotipesätoiminnasta, jossa:
 - Vahvat rakenteet ja resurssit kehittää ja ylläpitää kokonaisuus
 - Vahva interventio- ja implementointitutkimus
 - Vahva kytkös palvelujärjestelmään, myös kouluun ja varhaiskasvatukseen

OT/viisi yliopistosairaalayksikköä?

Nuorten käytösongelmat kompleksisina ongelmina

- Näyttöön perustuvat/tutkimusperusteiset käytännöt ovat osa toimivaa palvelujärjestelmää.
- **Psykosiaalinen on sosiaalityön ydintä** (esim. Hamilton 1941, Granfelt 1993)
- Lastensuojelun näkökulmasta tarvitaan useita täydentäviä toimia.
 - *Systeeminen ajattelu* orientaationa lastensuojelussa ja laajemminkin.
 - *Systeemisen lastensuojelun työtavat ja orientaatiot* (ydinelementit Aaltio ja Isokuortti 2019)
 - *MDFT (Multidimensional Family Therapy)*
 - *Ihmeelliset vuodet* pienempien lasten käytöshäiriöihin esim. perheneuvolan kautta ja osana perhetyön orientaatiota.

Systeminen lastensuojelu ja MDFT

- Molemmilla samankaltainen teoriaperusta; ekosysteemisyyys ja perheterapia.
- **Systeminen lastensuojelumalli** hyödyntää perheterapeuttisia elementtejä osana tiimityötä ja suoraa asiakastyötä, jotta työskentelyssä päästään kiinni juurisyihin ja luomaan hyvä työskentelysuhde.
- Systeminen lastensuojelu auttaa kaikkien asiakkaiden prosessissa löytämään oikean etenemistavan.
- **Multidimensional Family Therapy**; MDFTon intensiivinen, jalkautuva perhe- ja systeemiorientoitunut työtapo *lastensuojelun* ja *erikoissairaanhoidon* avohoidon työntekijöille, jotka työskentelevät laaja-alaisista, monimuotoisista vaikeuksista (käytös- ja päihdehäiriöt) kärsivien 12-19-vuotiaiden nuorten kanssa. (Lähde: Kasvuntuki)
- **Työntekijän kliiniset vuorovaikutustaidot** ja ennen kaikkea suhtautuminen ovat osoittautuneet ratkaiseviksi tekijöiksi haasteellisen kohderyhmän auttamisessa.” (Ehrling 2014,6)
- MDFT-menetelmän voi paikantaa yhdeksi systeemisen lastensuojelun kohdennetuksi ja intensiiviseksi työmuodoksi.

Käytäntötutkimus MDFT:n implementaatiosta

- Käytäntötutkimus, Helsingin yliopisto 2020, Petra Erkkilä
- Tutkimusaiheena HUS:n MDFT:n implementoinnin kokemukset, haasteet ja kehittämistarpeet.
- Käytäntötutkimus on aineistoltaan pieni, mutta nostaa esiin keskusteluun tärkeitä asioita perustellusti, mm.
 - kuinka varmistetaan riittävä tuki koulutettaville ja myös avainterapeutille
 - onko erikoissairaanhoido oikea kotipesä menetelmälle;
 - tarve tehdä yhteistyötä lastensuojelun kanssa,

Systeminen lastensuojelu tarvitsee

- Pysyvän implementaatorakenteen:
- Koulutusta
- Tutkimusta
- Systeminen lastensuojelu on kustannustehokas toimintatapa ja tämä on tärkeää osoittaa myös tutkimuksen keinoin.
- Tähän sosiaalialan osaamiskeskukset muodostavat toimivan kotipesän yhteistyössä THL:n ja yliopistojen kanssa.
- LAPE-hankkeen aikana luotua koordinaatorakennetta tulee ylläpitää viidestä OT-keskuksesta käsin (vertikaalinen integraatio).

Kiitos!

itla